IT-TLIETA U TLETIN HADD MATUL IS-SENA (2017) IT-TALENT TAN-NISRANI

Contributed by Frans Galea
Saturday, 18 November 2017

Din
hija il- Liturgija tat-Tlieta u Tletin Hadd matul is-Sena (2017) bi hsibijiet min Joe Rapa.

Qed noqorbu lejn tmiem is-Sena Litur!ika, u
dan il-&add huwa l-&add ta’ qabel tal-a''ar.
Illum il-Knisja tpo!!ielna quddiemna verità mportanti 'afna: Alla jag'ti talent jew talenti lil kull
bniedem, imma lin-Nisrani jag'tih Talent spe jali li ma jag'tihx lil
'addie'or. Anzi n-Nisrani hu mag'mul
Nisrani, mog'ti l-Mag'mudija, u bi Grazzja jinag'talu li din il-Mag'mudija
tikber fih, biex ikun jista’ jilqa’ fih dan it-Talent spe jali. Jilqg'u fih b'alma t-Te|or kien ji!i merfug'
f’!arar tal-fu''ar, !arar minnhom infushom dg'ajfa li jixxaqqu u jinqasmu
b’daqqa, imma li j!orru fihom o!!etti mill-aktar prezzju|i.

B’talent, a'na nifhmu xi kapa ità. Din l-g'otja hija frott l-Im'abba li Alla g'andu
lejn l-individwu, imma wkoll lejn l-umanità kollha, g'ax meta Alla jag'ti xi
talent, dan ma jag'mlux biex dak li jkun ju|ah g'alih innifsu biss, i|da
g'all-!id komuni. Bl-isfruttar ta’ tant
talenti differenti mog'tija lill-bnedmin, il-bniedem g'amel progressi kbar
fix-xjenza, fit-teknolo!ija, fil-medi ina u f’tant affarijiet li bihom g'amel
aktar komda din il-'ajja li ng'ixu hawn, 'ajja li kapa i tkun diffi li minnha
nnifisha.

Imma, 'afna drabi, jew kwaļi dejjem, dawn
it-talenti !ejjin minn Alla, a'na nag'mluhom “tag'na”, b'allikieku nissilnihom
a'na fina, qeg'din g'andna mhux b’rigal mog'ti lilna b’xejn imma g'ax kapa i
a'na, 'aqqna l-prosit a'na. Dan g'amel
minna nies kburin u nsejna kif g'andna nirringrazzjaw lil Alla li minnu !ej
kull !id. U hekk, illum, wara tant sekli
fi fihom uļa u sfrutta t-talenti li tah Alla, il-bniedem qed jimma!ina li Alla
huwa hu. S’hawn twassalna
l-kburija. Anke lill-poplu Lhudi, Alla
kien akkuļahom permezz tal-profeti li
kienu uļaw l-affarijiet li tahom Hu biex bihom g'amlu allat mejta li ma jiswew
g'alxejn.

Imma di!a g'idna, li n-Nisrani, barra dawn
it-talenti “normali”, jir ievi Talent spe jali li min m’g'andux il-Fidi adulta
ma jistax ja'taf. Dan it-Talent huwa
l-Kelma ta’ Alla, il-Kerigma, l-A'bar it-Tajba tal-Mulej esù. Talent fi ļmien Kristu kien kejl, somma ta’
flus. Ma kienx munita imma kejl; kejl
og'li 'afna. Talent flus, dak iļ-ļmien kien
ifisser somma mdaqqsa, xi 450 liri sterlini tal-lum, li g'al elfejn sena ilu
kienu jfissru !id kbir. Il-Kelma ta’
Alla, meta hi emmnuta, ssir fil-bniedem Teļor, talent bla tmiem, li hu mistenni
li juļa g'all-!id tal-o'rajn. Malli
bniedem jemmen fil-Misteru tal-G'id ta’ Kristu, ji!ifieri jemmen li dak kollu
li bata, il-mewt li 'a, il-glorja tieg'u fil-Qawmien, dan kollu se'' b’risq
tieg'u, huwa jinag'ta kapa ità mill-Ispirtu s-Santu li juļa dan id-Dawl b’risq
'addie'or.

Billi a'na wlied id-dnub, konna a'na li
sallabna lil Kristu. G'alxejn
nippretendu li a'na a'jar minn 'addie'or u ni!!udikaw lil dak li dnubu jidher. Lkoll twelidna bl-istess natura. Id-dnub hu
naturali g'alina. Dan jag'milna ulied is-sa'ta. Biljuni ta’ nies g'adhom ulied is-sa'ta
sal-lum g'ax ma jemmnux fil-G'id ta’ Kristu.
In-Nisrani jemmen li s-sa''ta tne''iet minn fuqu g'ax 'adha Kristu fuqu
u lilU wasslitu sa fuq il-Kalvarja g'al mewt l-aktar terribbli. Imma Kristu ma baqax fil-qabar. Li kieku baqa’ mejjet,
a'na lkoll konna nkunu
'atja ta’ dnub akbar: il-mewt ta’ Alla nnifsu.
Imma l-fatt li hu reba' il-mewt ifisser li d-dnub tag'na ntreba',
il-kont t'allas, is-sa'ta tne''iet. Dan
hu t-Talent tan-Nisrani u hu ma jistax iļommu g'alih imma hu mbuttat
mill-Ispirtu s-Santu biex ixerrdu fost tant a'wa li g'adhom fid-dlam u f’dell
il-mewt. F’dan is-sens “Talent”
g'all-Knisja ma jibqax iktar xi seng'a jew kapa ità, iļda rigal.

L-Ewwel Qari

Fid-dinja pagana u egoistà tal-lum fejn
l-unika 'a!a li tinteressa lill-bniedem hija li jkabbar il-lista tad-drittijiet
tieg'u u jwarrab minn quddiemu kull sagrifi ju u dell tas-salib, tispikka u

tiddi l-familja Nisranija. Imma hawn qed
nirreferu mhux g'al xi familja kwalunkwe “reli!ju|a” g'ax tattendi l-quddiesa
tal-&add biss... Il-quddiesa tal-&add
wa'edha ma tag'milx Nisrani. Il-familja
Nisranija hija familja miftu'a g'all-&ajja u tilqa’ bi m'abba l-ulied li
Alla minn dejjem kellu fil-Pjan tieg'u
g'aliha. Din il-'a!a d-dinja m’g'andhiex
sa''a tag'miha. Il-Familja Nisranija
hija familja, li fiha, 'a!a wisq importanti hi t-tra|missjoni tal-Fidi
lill-ulied, u din hi ur!enza ikbar mill-edukazzjoni g'ax-xog'ol. Dan id-dinja ma tag'mlux g'ax m’g'andhiex
Fidi x’tg'addi lil 'add. Il-Familja
Nisranija hija dik li g'andha tliet “artali”: l-artal tal-Ewkaristija; l-artal
tal-mejda tal-ikel fejn il-!enituri u l-ulied jin!abru flimkien, u f’'in
wie'ed, biex imantnu !isimhom bl-ikel u lil ru'hom bit-talb flimkien; u l-artal
tas-sodda matrimonjali fejn il-koppja
tinag'ta g'al xulxin fl-Im'abba li tahom Alla u li biha huma jnisslu ulied
g'aliH u g'all-Knisja. Dawn l-affarijiet
id-dinja lanqas biss to'lomhom g'ax iremettiet il-Fidi Nisranija.

Huma familji b'al dawn li jsalvaw lil pajji|na
mill-kultura dominanti tal-flus, xiri u pagane|mu. Illum g'andna panteon !did ta’ allat u
kul'add jitmieg'ek fl-art quddiemhom bla ma jinduna li qed jadultera kontra Alla. Il-qari mill-Ktieb tal-Proverbi jaqbad
il-figura tal-“mara ta’ qawwa” u jinse! innu lilha u lill-familja skont il-qalb
ta’ Alla, waqt li jsemmi wkoll in-nasba terribbli li x-xitan ilesti permezz ta’
“mara qarrieqa”. Hija l-“mara” li 'afna
drabi tag'ti direzzjoni lill-familja tag'ha.
Hija hi r-Re!ina tad-dar, g'alkemm illum tilfet 'afna mill-influwenza
tag'ha min'abba l-esi!en|i ta’ jasar li qed timponi fuqha l-ekonomija
moderna. Kemm qed nitilfu g'ana u
!id!! Lanqas biss qeg'din nindunaw! Fuq l-artal tal-progress ekonomiku qeg'din
nofru b’sagrifi ju l-figura tal-“mara”, tal-“omm” li ssaltan f’darha billi
tinag'ta. G'ad jasal jum, imma dan ikun
tard wisq, meta ninteb'u bil-liwja |baljata li l-kultura tal-punent 'adet fit-triq
tal-Istorja tag'ha.

Qari mill-Ktieb
tal-Proverbi. 31, 10-13. 19-20.
30-31

Mara ta' 'ila min isibha?

Tiswa 'afna aktar mill-!awhar.

Fuqha tistrie' qalb |ew!ha,

u dan |gur ikunlu ta' !id.

Ri|q tajjeb i!!iblu, u mhux 'a|in,

il-jiem kollha ta' 'ajjitha.

Tfittex suf u 'jut tal-qoton,

u ta'dmu bil-qalb b'idejha.

Tmidd idejha g'all-mag'|el,

jaqbdu d-dussies idejha.

Tifta' mal-fqir idejha,

tmidd idejha lejn l-imsejken.

Qarrieqa l-'lewwa tal-mara,

Fierg'a sbu'itha;

mara li tib|a' mill-Mulej ta' min ifa''arha.

Ag'tuha mill-frott ta' xog'ol idejha.

&a jfa''ruha f'bibien il-belt l-g'emejjel tag'ha.

Salm Responsorjali

Salm 128 jg'olli l-familja “antika”,
“stupida”, “medjevali”, “b‘mo'' mag'luq”, “rigressiva” u
“fundamentalista”... dawn huma t-titli
li dawk li ja'sbu li huma “progressivi” jag'tu lill-familja skont il-qalb ta’
Alla. Din il-familja ma tib|ax turi li
“g'andha l-bi|a’ ta’ Alla” (v. 1). Mhux il-bi|a’ tad-dinja li hi mdawra
mill-bi|a’ tal-mewt min'abba d-dnub, imma l-bi|a’ enormi li kull Nisrani g'andu
li jitlef lil Alla, li b’xi mod itappan
l-Ispirtu s-Santu !ewwa fih. Din
il-familja tiekol mix-xog'ol u ma tu|ax ix-xog'ol g'al tant frug'at li d-dinja

t'ajjarna g'alihom biex tkompli ddur ir-rota tal-ekonomija u biex l-g'onja
jkomplu jistag'new. Dan is-Salm isejja'
lill-mara Nisranija: “dielja g'ammiela” (v. 3), diskrizzjoni li g'all-kultura
tal-lum hija orrur u tal-bi|a’ g'ax id-dinja tib|a’ mit-tbatija u hekk qed
titlef il-fertilità tag'ha.

Min se jiddomina l-Ewropa, per e|empju,
fis-seklu li !ej? Hija dik ir-razza ta’
nies li llum hi miftu'a g'all-'ajja u tnissel ulied. Ir-razez li hemm illum g'ad jinqerdu u ma
jdumux, b'alma nqered l-Imperu Ruman.
Meta l-barbari attakkaw l-Italja mit-tramuntana, baqg'u imbel'a kif
fil-kampanja madwar Ruma imperjali, da'lu fi bliet u r'ula bla nies. L-Imperu waqa’ g'ax il-familja ing'alqet
g'all-&ajja fl-egoi|mu tag'ha u tilfet il-fertilità tag'ha, b'alma qed jag'mlu
tant familji llum. Altru li l-kultura
moderna mhix progressiva. Qed ter!a’
twettaq l-istess |balji ta’ elfejn sena ilu!

Ritornell:
Hieni kull min jib|a’ mill-Mulej.

Salm 128

Hieni
kull min jib|a' mill-Mulej,

kull
min jimxi fit-triqat tieg'u!

Mix-xog'ol
ta' idejk inti tiekol;

hieni
int, u ri|qek tajjeb!

Martek
tkun b'al dielja g'ammiela

fl-irkejjen
ta' darek;

uliedek
b'al xitel ta|-|ebbu!

madwar
il-mejda tieg'ek.

Ara,
kif ikun imbierek il-bniedem

li
jib|a' mill-Mulej!

Ibierkek
il-Mulej minn Sijon!

Jalla
tara l-!id ta' erusalemm

tul
'ajtek kollha!

Jalla
tara wlied uliedek!

Sliem
g'al I|rael!

It-Tieni Qari

Fil-Knisja Primittiva, tal-bidu, dawk li kienu
jir ievu l-Mag'mudija kienu jissej'u “l-Imdawlin”. Il-Mag'mudija hija t-“Talent”, l-g'ana li Alla jag'ti lill-membri tal-Knisja tieg'u biex i'addmuh g'all-!id tag'hom u
tal-o'rajn. Imma minn dejjem kien hemm
min it-Talent tal-Mag'mudija difnu ta't l-art.
Dawn, l-a''ar jum g'ad jimlihom bil-bi|a’ u t-t'assib. Lit-Tessalonkin, Pawlu ma jg'idilhomx: “ti!i fuqna g'al g'arrieda l-qerda u ma ne'ilsu
b’xejn” imma: “ti!i fuqhom g'al g'arrieda l-qerda u ma je'ilsu b’xejn.” (v. 3).

Anzi l-Appostlu jg'id lin-Nisrnai: “Int
m’intix fid-dlam biex Jum il-Mulej jie'dok g'al g'arrieda b'al 'alliel. Int bin id-dawl u bin il-jum.” (vv. 4-5).
Dan hu l-kobor tat-Talent tal-Mag'mudija, u wara, tal-Kelma li j!orr fih
in-Nisrani. Tant hu meravilju| dan
ir-rigal, li hu jimtela b’'erqa, xewqa mqanqla, li jasal il-Jum tat-twelid !did
tieg'u u jinag'qad g'al dejjem ma Dak li 'abbu tant. Waqt li t-tmiem iwerwer id-dinja u lil dawk
li jifta'ru bil-kisbiet u l-'iliet “moderni” tag'hom, in-Nisrani g'andu fih
eskatolo!ija, xewqa li taqbe| il-mewt u tid'ol fil-&ajja g'al dejjem. Din hija r-reb'a tag'na fuq id-dinja! Dan hu
li jag'mel min-Nisrani, bniedem dejjem imqajjem, qatt fis-sakra, dejjem jishar
g'all-Missier li ji!i biex i'addnu mieg'u g'al dejjem.

Iktar kemm jikber it-Talent tal-Fidi fina,
iktar nidhru differenti. Iktar kemm
tikber il-Fidi fina, iktar jitbieg'ed il-monstru tal-mewt; anzi dak li jbe||a’
u jwerwer lid-dinja, jsir g'alina l-Bieb glorju| li qed jinfeta' biex nid'lu
hemm fejn l-Im'abba qeg'da tistenniena.

Qari
mill-Ewwel Ittra ta’ San Pawl Appostllu lit-Tessalonkin. 5, 1-6

Dwar il-'in u |-|mien,
'uti, ma g'andix b|onn niktbilkom. Intom tafu sewwa li Jum il-Mulej ji!i g'al g'arrieda b'al 'alliel
billejl. Meta kul'add jibda jg'id: "Sliem u mistrie'," dak il-'in
stess, b'all-u!ig' fuq mara li tkun waslet g'all-'las, ti!i fuqhom g'al
g'arrieda l-qerda u ma je'ilsu b'xejn.

&uti, intom m'intomx fid-dlam biex Jum il-Mulej je'odkom g'al
g'arrieda b'al 'alliel. Intom ilkoll ulied id-dawl u wlied il-jum; a'na m'a'niex ulied
il-lejl, anqas ulied id-dlam.

G'alhekk ma
g'andniex norqdu b'all-o'rajn, i|da nishru u ng'ixu bil-qjies.

Evan!elju

F’dan il-Van!elu li g'andna llum, dejjem
ibe||ag'ni l-bniedem li r ieva t-Talent ta’ Alla u mar 'bieh bla ma
'addmu. Mhix kwistjoni li kien g'a||ien,
jew ma kienx kapa i “jinnegozja”.
I|-|elu, il-'e!!a u l-g'arfien ta’ x’wie'ed g'andu jag'mel bit-Talent
t’Alla jag'tihomlna l-Ispirtu s-Santu.
G'ax il-Mulej stess qal biex ma ninkwetawx x’se ng'idu jew x’se nag'mlu
g'ax l-Ispirtu nnifsu jurina x’g'andna ng'idu u x’g'andna nag'mlu biex in'addmu
t-Talent tal-Kelma t’Alla mi|rug' fina.

Li jinkwetani, anzi jbe||ag'ni f’dan
il-bniedem li r ieva Talent, bniedem li Alla fda' bit-Talent tieg'U imma ma
g'amel xejn bih, hi l-ideja li hu kellu tal-Missier, ta’ Alla. Waqt li l-o'rajn 'addmu t-Talenti tag'hom
g'ax 'assewhom imbuttati mill-Im'abba u mhux mil-Li!i... minn qalbhom u mhux
bil-fors... it-tielet wie'ed kien jara lil Alla b'ala “ra!el a'rax, ta'sad fejn
ma |rajtx u ti!bor fejn ma xerridtx.”
(v. 24). Dan hu kliem tassew
iebes li qal lil Sidu, 'iere! minn qalb iebsa li ma skoprietx l-Im'abba ta’ Alla.

Dan ibe||ag'ni g'ax min hu jien, min a'na a'na
biex ni!!udikaw lil dan l-imsejken.
Nistg'u inkun a'na floku!
Il-bi|a’ Nisrani li l-Iskrittura tant titkellem fuqu hu dan il-bi|a’ li
nitilfu kollox u ma nkunux ma’ dawk il-hienja li ma tme|m|ux mix-xog'ol imma
g'ax kienu ma'buba u 'abbew, 'addmu t-Talent tag'hom.

G'aliex it-tielet “qaddej” kellu din
l-impressjoni terribli ta’ Alla? Din hi
mistoqsija mportanti u li rridu nag'mluha.
G'ax ilkoll a'na ttentati biex, g'almenu f’xi mumenti, na'sbu b'alu. Meta l-Istorja tag'tina fuq wi na; meta Alla
jibqa’ sieket |mien twil; meta naraw lil 'addie'or g'addej minn |mien tajjeb u
a'na qatt ma ti!ina wa'da li tferra'na; meta dan kollu ma nifhmuhx u ma narawx
l-Im'abba, li fuqha nisimg'u tant, imkien...; jista’ jkun li dak in-nhar
l-g'adu ji|ra t-tixwix fina u Alla jsir dak li dejjem irid, dejjem jikkmanda,
dejjem jg'abbi l-Li!ijiet tieg'u fuq dahar in-nies. Tant, li 'afna ideolo!iji kontra l-Knisja
j'e!!u lill-bniedem “tal-lum” biex ikisser “il-madmad ta’ Alla”.

X’taqbad tag'mel quddiem dan kollu? Il-bniedem jag'ma u ma jarax l-Im'abba. Jara biss it-tbatija ta’ din id-dinja. L-ewwel |ew! qaddejja gawdew mill-Miraklu
Morali li fet'ilhom g'ajnejhom u raw il-verità li Alla ma 'afirhiex lil Ibnu,
imma telqu fil-mewt min'abba fihom! Imma
l-a''ar wie'ed baqa’ g'ama. Dan hu
l-bi|a’ tieg'i: li ma nag'rafx lil Kristu, li hu l-Im'abba ta’ Alla, u nara
biss dak li jaraw l-g'ajnejn tal-!isem.
G'all-ewwel tnejn, is-Salib sar Glorju| g'ax iwassal g'all-Qawmien;
g'all-a''ar wie'ed is-Salib hu sa'ta, qerda, sinjal ta’ mibeg'da u mhux ta’ M'abba. Mhux ta’
b’xejn l-Insara kienu jissej'u
“l-Imdawlin”!

Versett: Hallelujah.
Ibqa’ fidil sal-mewt, ig'id il-Mulej, u jiena nag'tik il-kuruna tal-'ajja. Hallelujah.

Qari
mill-Evan!elju ta’ San Mattew. 25, 14-30

F’dak i|-|mien, esù qal lid-dixxipli tieg'u din il-parabbola : "G'ax dan b'al wie'ed li kien se jsiefer, u sejja' lill-qaddejja tieg'u u 'allielhom !idu f'idejhom. Lil wie'ed tah 'ames talenti, lil ie'or tnejn, u lil ie'or wie'ed, kull wie'ed skond il-'ila tieg'u. U siefer. Dak
li kien 'a l-'ames talenti mar minnufih i'addimhom u qala' 'amsa o'ra. Hekk ukoll dak li kien 'a tnejn qala' tnejn
o'ra. I|da dak li 'a wie'ed mar 'affer fl-art u 'eba flus sidu.

Wara 'afna, sid dawk il-qaddejja ra!a' lura u beda jag'mel il-kontijiet mag'hom. Resaq quddiemu dak li kien 'a 'ames talenti u !ieblu 'ames talenti o'ra. 'Sinjur,' qallu, ''ames talenti 'allejtli f'idejja; hawn, ara, qlajt 'amsa o'ra.' Qallu s-sinjur, 'Sewwa, qaddej tajjeb u fidil; int kont fidil fil-ftit, u jien se nafdak fuq 'afna; id'ol fl-hena ta' sidek.'   Resaq ukoll dak li kien 'a |ew! talenti, u qallu, 'Sinjur, |ew! talenti 'allejtli f'idejja; hawn, ara, qlajt tnejn o'ra.'   Qallu
s-sinjur, 'Sewwa, qaddej tajjeb u fidil; int kont fidil fil-ftit, u jien se nafdak fuq 'afna; id'ol fl-hena ta' sidek.'

I|da resaq ukoll dak li kien 'a talent wie'ed, u qal, 'Sinjur, lilek nafek b'ala ra!el a'rax, ta'sad fejn ma |rajtx u ti!bor fejn ma xerridtx. B|ajt,
u mort 'bejt it-talent tieg'ek fl-art. 'Hawn, ara, g'andek dak li hu tieg'ek.' Qabe| is-sinjur u qallu, 'Qaddej 'a|in u g'a||ien, kont taf li jien na'sad fejn ma |rajtx u ni!bor fejn ma xerridtx. Mela kien imissek mort qeg'edt flusi l-bank biex, meta ni!i, kont immur ni!borhom bl-img'ax. &udulu mela t-talent u ag'tuh lil dak li g'andu l-g'axar talenti. G'ax kull min g'andu, jing'atalu, u jkollu |-|ejjed ukoll; i|da min ma g'andux, jitte'idlu sa'ansitra dak li g'andu. U lil dan il-qaddej bla fejda itfg'uh 'il barra fid-dlam; hemmhekk ikun hemm il-biki u t-tg'a||i| tas-snien.